

Звіт
про роботу Комітету Верховної Ради України
у закордонних справах за період роботи
Верховної Ради України четвертого скликання
(2002 – 2006 рр.)

Комітет Верховної Ради України у закордонних справах (далі Комітет) утворено Постановою Верховної Ради України № 7-IV від 15 травня 2002 року.

До складу Комітету увійшли 22 народних депутата України.

Рішенням Комітету від 12 червня 2002 року було затверджено його таку структуру:

- підкомітет з євроатлантичного співробітництва;
- підкомітет з питань співробітництва з країнами СНД;
- підкомітет з міжнародних договорів;
- підкомітет з міжпарламентських зв'язків;
- підкомітет з глобальної безпеки, співробітництва і розвитку;
- підкомітет з питань зовнішньоекономічних зв'язків;
- підкомітет із співробітництва з Організацією Об'єднаних Націй та Світовою організацією торгівлі;
- робоча група з питань міждержавних відносин по захисту жертв нацизму та учасників бойових дій у зарубіжних країнах;
- постійна комісія з питань закордонного українця.

Головою Комітету було обрано Д.В.Табачника, а після його призначення Віце-прем'єр-міністром України з гуманітарних питань – С.Т.Сташевського. Останній також був призначений Першим віце-прем'єр-міністром України, після чого обов'язки Голови Комітету виконував О.О.Грачев.

Комітет є профільним у галузі законодавчого забезпечення міжнародної політики нашої держави. Це передбачає широку сферу відповідальності: згідно зі статтею 92 Конституції України виключно законами України визначаються засади зовнішніх зносин, зовнішньоекономічної діяльності, митної справи; правовий режим державного кордону; питання громадянства, правосуб'єктності громадян, статус іноземців та осіб без громадянства; порядок утворення і погашення державного зовнішнього боргу; порядок направлення збройних сил до інших держав; порядок допуску та умови перебування підрозділів збройних сил інших держав на території України.

У вищезазначений період Комітетом проводилася робота з оновлення та вдосконалення законодавчої бази зовнішньополітичної діяльності України, включаючи парламентську експертизу та підготовку до ратифікації міжнародних договорів України загальнодержавного значення.

Проведено 105 засідань Комітету, в тому числі 2 виїзних. На виїзних засіданнях Комітету в МЗС України в порядку контролю розглядалися актуальні проблеми взаємодії законодавчої та виконавчої влади у реалізації стратегічного курсу держави на європейську та євроатлантичну інтеграцію, входження України до Світової організації торгівлі, інших пріоритетних напрямів зовнішньої політики держави, забезпечення проходження на сесіях Верховної Ради України законопроектів стосовно зовнішньополітичної діяльності, ролі парламентської дипломатії, шляхи підвищення ефективності міжпарламентських контактів з конкретними країнами.

За цей період підготовлено і розглянуто 687 питань, переважна більшість з яких – проекти законів, що стосувалися багатьох аспектів зовнішньої політики та зовнішніх зносин України, ратифікації різногалузевих міжнародних угод, зовнішньоекономічної діяльності, міграційних та інших питань компетенції Комітету.

Як головний Комітет розглянув і подав зі своїми висновками на розгляд Верховної Ради України 219 проектів законів, з яких 176 було прийнято в цілому, 1 – прийнято в першому читанні, а 42 – відхилено та знято з розгляду.

Серед цих проектів законів було розглянуто та подано до Верховної Ради України 7 проектів, визначених Президентом України невідкладними, 5 з яких прийнято в цілому, а 2 – відхилено та знято з розгляду.

Було також розглянуто 203 проекти законів про ратифікацію міжнародних угод, 169 з яких прийнято в цілому, а 34 – відхилено та знято з розгляду. У зв'язку з цим, було виготовлено і передано до Міністерства закордонних справ України 136 ратифікаційних грамот для подальшої їх передачі депозитарію.

За звітний період Комітетом розглянуто та подано до Верховної Ради України 72 проекти постанов, 28 з яких прийнято в цілому, а 42 – відхилено та знято з розгляду.

Серед найважливіших правових документів у Комітеті було розроблено проекти законів про міжнародні договори України (нова редакція), про статус закордонних українців, про дипломатичні ранги, про дипломатичні та службові паспорти, про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні, про представництво України за кордоном та деякі інші.

На основі рекомендацій Комітету 24 жовтня 2002 року Верховною Радою України була створена Тимчасова спеціальна комісія по підготовці і попередньому розгляду узгоджених законопроектів про засади внутрішньої, зовнішньої політики, національних інтересів і національної стратегії розвитку України.

У порядку виконання контрольних функцій за дотриманням і реалізацією Конституції України та законів України на засіданнях Комітету заслуховувалися інформації керівників Міністерства закордонних справ України про хід виконання положень Закону України “Про дипломатичну службу” щодо проведення консультацій у Комітеті стосовно кандидатур на посади послів України у зарубіжних країнах та представників України при міжнародних організаціях, про підготовку закордонного виборчого округу до виборів Президента України та народних депутатів України, про дотримання положень Закону України “Про статус закордонного українця” тощо.

У звітному періоді Комітетом підготовлено і проведено День Уряду України на тему: “Про хід виконання Договору про дружбу, співробітництво і партнерство між Україною і Російською Федерацією від 31 травня 1997 року, ратифікованого Верховною Радою України 14 січня 1998 року” (10.06.2003), парламентські слухання на тему: “Українсько-російські відносини: сучасний стан та перспективи” (22.10.2003), “Зовнішня політика України як інструмент забезпечення національних інтересів держави: здобутки, реалії та перспективи” (19.11.2003) та “Стан та проблеми правового і соціального статусу сучасної української трудової міграції” (17.11.2004).

За підсумками цих Дня та слухань були прийняті відповідні рекомендації, затверджені постановами Верховної Ради України: від 19.06.2003 №991-IV, від 20.11.2003 №1305-IV, від 19.02.2004 №1531-IV та від 21.06.2005 №2682-IV.

Разом з Комітетом з питань Європейської інтеграції підготовлено і проведено парламентські слухання на тему: “Стан і перспективи євроінтеграції України та її участі у формуванні Єдиного економічного простору”.

На виконання Постанови Верховної Ради України “Про проведення парламентських слухань “Співробітництво України та Німеччини” члени Комітету були включені до складу Організаційного комітету з підготовки та проведення цих парламентських слухань та брали участь у підготовці заходу.

Проведено комітетські слухання на тему: “Про проект Закону України “Про підприємства, що здійснюють посередництво у працевлаштуванні громадян за кордоном”, а також слухання, присвячені проблемам виплат колишнім оstarбайтерам.

Комітетом проведено низку засідань “круглих столів”, зокрема, з проблем закордонних українців, приєднання України до Гаазької конвенції “Про захист дітей та

співробітництво в галузі державного усиновлення”, а також на тему: “Зовнішня політика України: сучасний стан та перспективи зміцнення”.

Великий резонанс серед фахівців і громадськості мали, зокрема, підготовлені і проведені Комітетом спільно з Женевським центром демократичного контролю над озброєнням дві міжнародні конференції з питань цивільного контролю над озброєнням та розробки відповідної законодавчої бази в Україні, міжпарламентська конференція, проведена спільно з Європейською асоціацією вільної торгівлі.

За участю Комітету формувались та затверджувались склади постійних делегацій Верховної Ради України у парламентських асамблеях Ради Європи, Організації з безпеки та співробітництва в Європі, Організації Чорноморського економічного співробітництва, Центральноєвропейської ініціативи, у Європейській міжпарламентській асамблеї православ'я, Міжпарламентській асамблеї Співдружності Незалежних Держав, у Міжпарламентському Союзі.

Проведено роботу по утворенню Міжпарламентської асамблеї об'єднання ГУАМ.

Члени Комітету очолювали та активно працювали практично в усіх постійних делегаціях Верховної Ради України у міжнародних парламентських організаціях: ПАЧЕС (Гринів І.О.), ПА РС (Олійник Б.І. - голова делегації та Віце-президент Асамблеї, Рибак В.В., Звягільський Ю.Л., Шибко В.Я.), ПА ОБСЄ (Осташ І.І. - голова делегації та Віце-президент Асамблеї, Білорус О.Г. – голова Другого Комітету, потім Віце-президент Асамблеї, Гурвіц Е.Й., Зубець М.В., Мироненко В.А.), Європейська міжпарламентська асамблея православ'я (Білозір О.В.), Українська частина Комітету з парламентського співробітництва між Україною та Європейським Союзом (Шибко В.Я.), Національна парламентська група України у Міжпарламентському Союзі (Осташ І.І. – член Виконкому МПС, Алексєєв І.В., Шибко В.Я.).

Вищезазначеному сприяли регулярні контакти з підрозділами МЗС України з метою координації дій по забезпеченню взаємодії Верховної Ради України з міжнародними організаціями, в яких функціонує парламентський вимір.

Комітет активно займався розбудовою організаційної структури двостороннього міжпарламентського співробітництва. Під егідою Комітету створено 74 депутатських групи з міжпарламентських зв'язків з парламентами зарубіжних країн, одним з головних напрямів роботи яких є визначення та узгодження зі своїми іноземними колегами пріоритетів розвитку договірно-правових відносин України з відповідними країнами, а також залучення зарубіжного досвіду для розвитку вітчизняного законодавства.

Члени Комітету очолювали депутатські групи з міжпарламентських зв'язків: Бичков С.А. (Іспанія), Грачев О.О. (Білорусь), Гурвіц Е.Й. (Ізраїль), Алексєєв І.В. (Куба), Шибко В.Я. (Швеція), Осташ І.І. (Італія, Саудівська Аравія), Курас І.Ф. (Греція).

Започатковано нову форму міжпарламентської співпраці – комісії, форуми, асамблеї. Вже відбулося 7 засідань Міжпарламентської комісії по співробітництву Верховної Ради України і Федеральних Зборів Російської Федерації. Розпочали роботу Українсько-литовський міжпарламентський форум та Міжпарламентська асамблея України і Республіки Польща. Ведеться підготовка до першого засідання Міжпарламентської комісії зі співробітництва Верховної Ради України та Національних Зборів Республіки Білорусь та до першого засідання тристоронньої Українсько-литовсько-польської асамблеї.

У Комітеті підготовлені та погоджені документи про міжпарламентське співробітництво між Верховною Радою України та парламентами Румунії, Азербайджанської Республіки, Французької Республіки, Республіки Вірменія, Республіки Індія та Всекитайськими Зборами Народних представників.

У червні 2004 року підготовлено та проведено у Харкові зустріч народних депутатів України – членів Комітету з депутатами Російської Федерації, у ході якої парламентарії порушили питання прикордонного співробітництва. За результатами зустрічі співголовами Комісії підписано Комюніке з конкретними пропозиціями щодо розвитку прикордонного співробітництва.

За звітний період підготовлено і проведено 181 зустріч керівництва Комітету з іноземними парламентськими делегаціями, послами, представниками різних зарубіжних інституцій.

Підвищення ефективності діяльності Комітету вбачається в більш дієвому залученні до законопроектної роботи фахівців міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, незалежних експертів, періодичному заслуховуванні на засіданнях Комітету звітів постійних делегацій Верховної Ради України у міжнародних парламентських організаціях, особливо правового спрямування, розгляді їх пропозицій для наступного врахування набутків міжпарламентського співробітництва при підготовці актів законодавства України.

У цьому зв'язку великої актуальності набуває кадрове зміцнення секретаріату, передусім фахівцями-правниками та з базовою освітою в галузі міжнародних відносин, створення та реальне функціонування системи підвищення кваліфікації та навчання працівників секретаріату, в т.ч. й можливості удосконалення знання іноземних мов або їх вивчення.

В.о. Голови Комітету

О.ГРАЧЕВ